

IQTISODIY O'SISH MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISHNING MINTAQAVIY XUSUSIYATLARI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10457648>

Ruzmetova Iroda

Annotatsiya

Ushbu maqolada Xorazm viloyati iqtisodiyotining o'sish nuqtalari, ularning shakllanishi va rivojlanishidagi o'ziga xos xususiyatlari haqida fikr yuritiladi. Aynan ushbu tadqiqot usullari yordamida Xorazm viloyatidagi o'sishi, shakllanishi va rivojlanishidagi o'ziga xos jihatlari hamda kelajakdagi istiqbollar haqidagi so'z boradi.

Kalit so'z

O'sish rivojlanish inovatsiyalar mintaqaviy hususiyatlar iqtisodiyot mamlakat muammolar investitsiyalar.

Abstract

This article discusses the growth points of the Khorezm region's economy, their specific features in their formation and development. It is with the help of these research methods that we talk about the unique aspects of the growth, formation and development of the Khorezm region, as well as its future prospects.

Key word

Growth, development, innovations, regional features, economy, country, problems, investments.

Аннотация

В данной статье рассматриваются точки роста экономики Хорезмской области, их особенности в становлении и развитии. Именно с помощью этих методов исследования мы говорим об уникальных аспектах роста, становления и развития Хорезмской области, а также о ее дальнейших перспективах.

Ключевые слова

Рост, развитие, инновации, региональные особенности, экономика, страна, проблемы, инвестиции.

Iqtisodiy o'sishning mintaqaviy xususiyatlari, paydo bo'lishning yuzaga kelgan muammolarini, iqtisodiy rivojlanish uchun kerakli resurslarning zamonaviy va hatto strategik ravishda ta'minlanishi, mahalliy tadbirkorlik va innovatsiyalarni rag'batlantirish, moliyaviy institutlarni kuchaytirish, mehnat bozorini rivojlanish, moliyaviy va boshqa boshqa sohalarda investitsiyalarni kengaytirish, xalqaro iqtisodiy munosabatlarni mustahkamlash, moliyaviy va boshqa resurslar islohotlarini amalga oshirish va kadrlar tayyorlash kabi jarayonlarni o'z ichiga oladi.

Rivojlanayotgan mamlakatlar uchun, mahalliy tadbirkorlikni rag'batlantirish va rivojlanayotgan sohalardagi innovatsiyalarni himoya qilish katta ahamiyatga ega. Bu kabi mamlakatlarda mahalliy sanoatni rivojlantirish va xalqaro bozorda o'z manzili ega bo'lishni ta'minlash juda ahamiyatli hisoblanadi.

Iqtisodiy o'sishning mintaqaviy xususiyatlari hukumatlarning, mahalliy tadbirkorlar va xalqaro tashkilotlar bilan birgalikda faol birlashmalarga ko'ra ifodalovchi o'zgaruvchan yondashuvlar liniyasini belgilab oladi.

Biroq, har bir mamlakat o'z iqtisodiy o'sish chog'ida o'zining maxsus shart-sharoitlari va muammolari bilan bog'liq kelajakdagi rivojlanish strategiyasini belgilaydi. Natijada, iqtisodiy o'sishning mintaqaviy xususiyatlarini tahlil qilish uchun daromadli texnologik, iqtisodiy va sotsial sohalardagi muammolar va imkoniyatlarni tushuntirish va masofaviy hisob-kitoblar va muntazam monitoring muassasalarining yaratilishi kerak.

Iqtisodiy o'sish mexanizmlarini rivojlantirishning mintaqaviy xususiyatlari, har bir mintaqada joriy bo'lgan iqtisodiy jarayonlar va yaratilayotgan imkoniyatlariga ko'ra o'zgaradi.

Mintaqaviy xususiyatlar ularga boylik kaliti, obyektiv qiyos, moliyaviy va inson voqeliklar, inflyatsiya darajasini, inflyatsiya darajasini, imkoniyatlarni, butun dunyo bozorni jalg etish imkoniyatlarini kengaytirish, investitsiyalar miqdorini, ishlab chiqarish miqdorini, moliyaviy xavfsizlik darajasini o'z ichiga oladi.

Mintaqaviy xususiyatlar to'g'risidagi malumotni aniqlash juda muhimdir, chunki bu, iqtisodiy siyosat shakllarini, moliyaviy va boshqa tarmoqlardagi harakatlanishni, mamlakatning iqtisodiy xalqaro munosabatlarni o'z ichiga oladi. Iqtisodiy o'sish mexanizmlarini rivojlantirishda mintaqaviy xususiyatlarning tushuntirish, tahlil qilish va qaror qabul qilishning ahamiyati juda katta.

Iqtisodiy o'sish mexanizmlarini rivojlantirishning mintaqaviy xususiyatlari, masalan, Xorazm viloyati uchun afzal ko'rsatkichlar va turli yechimlar o'rtasidagi aloqalar, ilmiyot va tarixiy geografiyasi, infratuzilmasi va boshqa xuquqlariga aloqador.

1. Iqtisodiy Xorazm viloyati, orta Osiyo ovoziga ega bo'lib, tarixiy innovatsiyalar va xalqaro hamkorliklar bilan bog'liq barcha imkoniyatlarga ega. Bu mintaqa, iqtisodiy o'sish mexanizmlarini rivojlantirish uchun bu geografiyaviy o'ziga xosliklarini o'z ichiga olgan bo'lib, turli xil ko'rsatkichlarga (masalan, sud, energiya resurslari, mamlakatlararo tadbirkorlik va yagona tijorat zonalarini rivojlantirish) imkoniyatlar yarata oladi.

2. Tarixiy Markaz: Xorazm viloyati, tarixiy ravishda Xorazm shaharining mamlakat nomi bilan bog'liq, shuningdek, isyonni o'sdirmagan ominliustrial va xudonlik mamlakati nomini olganligi bilan boy farz etilgan "ipek Yoli" chet

tarmoqining o'rtasida joylashgan, shu sababli Xorazm viloyati, iqtisodiy o'sish va hamkorlik uchun pesha etarli maydonlarda rivojlantiriladi.

3. Investitsiyalar, O'zlashtirish va Innovatsiyalar: Xorazm viloyati iqtisodiy o'sish mexanizmlarini rivojlantirishda xaridor, sug'urta, innovatsiyaviy, sohalardagi investitsiyalar bilan qat'iy munosbatda aloqa qila oladi. Xorazm viloyati o'zida xisobgalalar, zargarlik, kimyo, qishloq xo'jaligi, qurilish materiallari, oziq-ovqat sanoati, mebel, transport, sud hayotining ularni yaratish texnikasi hamda madaniyat va turizm qurilishlari uchun ustuvor yechimlar yaratishda muvaffaqiyatli bo'lgan.

Keyinroq, Xorazm viloyati rivojlanishini ta'minlash bo'yicha strategik rejalaشتirish, infrastrukturani yangilash, sud ta'minoti, malumotlar texnologiyalari, ta'lim, tibbiyat va turizm sohalari bo'yicha ishlarni rivojlantirish va boshqa sohalar uchun mavqey to'plab borish va ko'rib chiqish kutiladi. Bundan tashqari, hokimiyat organlari va shaxsiy kompaniyalar hamkorlikni rivojlantirish va o'zlashtirish bo'yicha shaxsiy kompaniyalar bilan birga ahamiyatli hissa ko'rsatadilar.

Zahiralar: Xorazm viloyati rivojlanishni ta'minlashja uning o'ziga xosliklari va rivojlantirishning strategik bosqichlari hisoblanadi. Xorazm viloyati o'zining iqtisodiy o'sish mexanizmlarini rivojlantirish uchun uning chegarali xususiyatlari hamda o'ziga xosliklariga ega.

Iqtisodiy o'sish mexanizmlarini Xorazm viloyatida rivojlantirishning mintaqaviy xususiyatlari keng qamrovli va omma farzandlarini ko'zdan kechirib chiqarayotgan vaziyatlardir. Bu tuzilgan tartibda shuningdek, tuzilgan malaka va innovatsiyalar, xususiy transport va logistika, sud resurslari va energiya sifati, turar-joylarni rivojlantirish va turli sohalar bo'yicha yechimlar, yirik tuzilgan faktor va rivojtashuvlarga muvofiqliyatli to'lqin kiritishni talab qiladi.

1. Geografiyaviy Xususiyatlar va Bog'liqlik: Xorazm viloyati tarixda iqtisodiy taraqqi va bog'liqlikda katta ahamiyatga ega bo'lib, bu viloyat O'zbekistonning qadimiyligi vilo'yatlaridan biri sifatida uning iqtisodiy o'sishning huquqiy asoslarini tashkil etadi. Ushbu geografiyaviy o'ziga xoslik yirik transport yo'llari, sud ta'minoti va turzipoyon sifatida o'sish mexanizmlarini rivojlantirishga imkoniyat yaratadi.

2. Turar-joylar va UnivTuzilgan Mahsulotlar: Xorazm sud variyantlari, darogalar, kurak yerlari va haydovchi mahsulotlar olib boradi. Bu viloyat o'z navbatida boshqa joylarga mazkur mashhur sud va uni ishlab chiqarish, uni shakllantirish bo'yicha yangi innovatsiyalar, sanoat va texnologiyalar va bog'liqli xizmatlarni rivojlantirishga imkoniyatlar yaratadi.

3. Bu yerda juda ko'p meva sabzavotlari, tuyali shifobaxsh kasalliliklar, so'nggi avtomatlashtiruvchan tez-tez o'zgargan innovatsiyalar bor. Bo'ron barqaror va

klimalangan tahallarda yarim kun davomida yig'ilishdan so'ng yirik miqdorda miy boriladi va insonlarning januvorxonasi ta'tili olga chikqan tarmoqli hayvonlarini qutqlab quyadi.

4. Tarqaltirish va Turar-joylarni Rivojlantirish: Xorazm viloyati uchun, bu dalillarga ko'ra sudsizligi rivojlantirish, transport va logistika, turizm va ta'lif sohalari rivojlashuvlar uchun muhim potentsialni ifodalaydi. Bu uning madaniy o'ziga xoslik, turar-joylar, ijtimoiy va siyosiy tarixdan kelib chiqgan, aralashuv joylar, an'anaviy kasb-hunar, turar-joy tadbirlari, turlar va majburiy olinadigan mahsulotlar saviyasidagi mahsulotlarni rivojlantirishga katta e'tibor qaratadi.

5. Investitsiyalar va Xorazm Viloyati: Xorazm viloyati o'zining ichki va tashqi moliyaviy manzilining rivojlanishiga ishonchli tirmash uyushgan. Bu yerda boshlangan innovatsiyalarni yaratish, modern infrastrukturani rivojlantirish, xarajatlarni daromad ta'minlash va hududning shaxsiy-tizim zararlarini daromadga olish bo'yicha yangi xil tadbirlar, yangi saylovlari va tadbirlar, sohalar bo'yicha turli mahsulotlarni yaratishga qaratilgan bo'lib, xususan, sanoat mahsulotlarini sifatini yuqori darajada rivojlantirishga rukn etadi.

Bu viloyatga investitsiyalar kiritilishi, faoliyat qilish, korxonalar va sohalarning rivojlantirilishida yuqori darajada katta ma'lumotlarga ega bo'ladi. Xorazm rivojlantirilish uchun keng imkoniyatlarga ega va innovatsion rivojlashuvlar uchun to'g'ri sharoitda.

6. Tantana Hayot va Unikum: Xorazm viloyati tantana hayoti, tarixiy va madaniy bozorlar bilan birlashganda uning iqtisodiy rivojlanish potentsiali tufayli mustahkam zamonaviy xarakterli bo'lib, bu uning ijtimoiy-tarixiy xususiyatlari bilan o'ziga xos xususiyatlariga ega bo'ladi.

Barcha ushbu jarayonlar Xorazm viloyati iqtisodiy o'sishini rivojlantirish va regional, xalqaro hamkorliklarni rivojlantirish uchun muhim xususiyatlarga ega. Bu esa, Xorazm viloyati rivojlanishida uning o'ziga xosliklari va tengsiz o'zaro turkumga ega.

Mintaqaviy xususiyatlar asosida mamlakatning hududiy, iqtisodiy, va moliyaviy sharoitlaridan kelib chiqadi.

Moliyaviy Va Iqtisodiy Darajasi: Mamlakatning moliyaviy va iqtisodiy darajasi, har bir mintaqada iqtisodiy o'sishning darajasini belgilaydi. Bu daraja, mamlakatning umumiy iqtisodiy faoliyatining samaradorligini va rivojlanish potentsialini tushuntiradi.

Tuzilma Va O'zlashtirilish Darajasi: Mintaqadagi tuzilma va o'zlashtirilish darajasi, tadbirkorlik faoliyati, innovatsiya, va iste'molchilar muvofaqiyati uchun muhimdir. Bu daraja, mahalliy tadbirkorlikni, innovatsion faoliyatni rag'batlantiradi va sanoat sohasidan talablar barqarorligi bilan bog'liqdir.

Mintaqaviy Moliyaviy Xavfsizlik: Mamlakatning moliyaviy xavfsizlik darajasi, investitsiyalar, kapital chiqarish, va tijorat munosabatlari uchun muhimdir. Bu daraja, mamlakatning tijorat xavfsizligini, moliyaviy tizimning islohini va harajatkirim balansini ta'minlashda katta ahamiyatga ega.

Inflyatsiya Darajasi: Inflyatsiya darajasi, mamlakatning pul bozorining barqarorida bo'lar ekanligi, moliyaviy nazorat tiziminin kuchayishi, va milliy valyutaning barqarorligi uchun muhimdir. Bu daraja, mamlakatning moliyaviy nazorat va valyuta siyosatining samaradorligini tushuntiradi.

Investitsiya Miqdori: Investitsiya miqdori, mamlakatning sanoat, innovatsiya, moddiy resurslar va yangi texnologiyalarga investitsiyalar miqdori bilan bog'liqdir. Ushbu daraja, mamlakatning sanoat tizimi va innovatsion sohalarni rivojlantirishda, yangi mahsulotlarni ishlab chiqarishda va xizmatlar sohasidagi innovatsion faoliyatni mustahkamlashda muhimdir.

ADABIYOTLAR.

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida" 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori "2022-2026-yillarda Xorazm viloyatining turizm salohiyatini kompleks rivojlantirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida
3. Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 4-apreldagi 154-sun qarori
4. Amanov A.K., Yusupov I.K., Kutlimuradova Sh.A. Hazorasp erkin iqtisodiy zonasi-Xorazm viloyatning o'sish qutbi sifatida. "Экономика и социум" №12(103)-2 2022
5. Amanov A.K., Yusupov I.Q., Otajonov R.P. Quyi Amudaryo iqtisodiy rayonida erkin iqtisodiy hamda kichik sanoat zonalarining shakllanishi. «Жанубий Оролбуйи табиий ресурсларини оқилона фойдаланиш» VIII республика илмий-амалий конференцияси материаллари. Нукус - 2019. 270 бет.
6. Soliyev A va boshqalar. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya. Toshkent: "Noshir" 2019. 512 b.